

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน

ของ นายอนุรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๑๔/๒๕๕๐

วันที่ ๒๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ผู้ร้อง

นายสันติ รุ่งเสรีชัย

ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายสันติ รุ่งเสรีชัย จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ภายในระยะเวลากฎหมายกำหนด

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ส่งคำร้องลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะกรรมการป.ป.ช.ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ กรณีนายสันติ รุ่งเสรีชัย ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในระยะเวลา กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๕) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง

กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาของเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และจากการตรวจสอบปรากฏว่าเทศบาลเมืองราชบุรี มีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ รวมทั้งสิ้น จำนวน ๓๑๓,๒๕๖,๘๕๓.๒๐ บาท อยู่ในเกณฑ์ตามประกาศดังกล่าว มีผลทำให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรี มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ปรากฏว่า ผู้ถูกร้อง รวมทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรี จำนวน ๑๘ ราย ซึ่งได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๑ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งต่อผู้ร้องภายในกำหนดระยะเวลา

ผู้ร้องได้ตรวจสอบพบว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ แต่ผู้ถูกร้อง ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบ โดยมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ ผู้ร้องจึงมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลของการไม่ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้ว เป็นเวลาหนึ่งปี โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ รวม ๓ ฉบับ คือ (๑) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ดับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๑๓๑๖ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๖ (๒) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ดับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๑๘๓๕ ลงวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๖ และ (๓) หนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ดับที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๐๗๒๗ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๔๗ แต่ผู้ถูกร้องก็มีได้ดำเนินการชี้แจงข้อเท็จจริงและไม่ยื่นบัญชีฯ และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างใด

ผู้ร้องได้มีคำสั่ง ดับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๒๖๕๗ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ ถึงปลัดเทศบาลเมืองราชบุรี ขอหนังสือชี้แจงกรณีเทศบาลเมืองราชบุรีได้มีการดำเนินการแจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบพร้อมกับเอกสารหลักฐานที่ได้

มีการแจ้งเป็นหนังสือ ขอให้จริงปรากฏว่าได้มีการแจ้งให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น เมืองราชบุรีทราบถึง ๒ ครั้ง ตามหนังสือที่ รบ ๐๐๑๘/๒๐๓๖๓ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ แจ้งเรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้นายกเทศมนตรีเมืองเทศบาลทราบ ตามสำเนาหนังสือสำนักงาน ป.ป.ช. ลับ ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๒/๓๗๓ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๕ เพื่อดำเนินการให้ผู้บริหารท้องถิ่นที่มีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ เร่งรัด และดำเนินการในเรื่องการยื่นบัญชี ฯ ให้ถูกต้องครบถ้วน และหนังสือ ลับ ที่ มท ๐๘๖๕.๒/๒๖๖๐๐ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ ถึงนายกเทศมนตรีเมืองราชบุรีเพื่อแจ้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองราชบุรีที่ยังดำเนินการเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ ไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วน ทั้งข้อเท็จจริงยังปรากฏว่าขณะนั้น ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการยื่นบัญชี ฯ และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่งถูกต้องครบถ้วนแล้ว

ผู้ร้องได้มีคำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๒๖๕๕ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๔๗ เชิญผู้ถูกร้องมาให้ถ้อยคำ ซึ่งผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ซึ่งแจ้งข้อเท็จจริง กรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒๔๑/๕๘-๕๕ ถ.ราษฎร์ยินดี อ.เมือง จ.ราชบุรี ได้เข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๑ และได้ยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ต่อมาได้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ และได้ยื่นบัญชี ฯ ในกรณีดังกล่าวในวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ โดยให้เหตุผลว่าไม่ทราบว่าต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และชี้แจงว่าต่อมาทราบว่าต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๗ เนื่องจากได้รับหนังสือเตือนจากผู้ร้อง โดยหนังสือดังกล่าวส่งมาบ้านเลขที่ ๑๕๘ ถ.อัมรินทร์ อ.เมือง จ.ราชบุรี โดยผู้ถูกร้องจะได้รับหนังสือก็ต่อเมื่อได้เข้ามาบ้านเลขที่ดังกล่าว เมื่อผู้ถูกร้องทราบค่าเตือนแล้ว ผู้ถูกร้องได้โทรศัพท์สอบถามที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ และผู้ถูกร้องอ้างว่าได้ดำเนินการตามหนังสือ แต่มีเหตุบางประการที่ทำให้ต้องยื่นบัญชี ฯ ถ้าช้า จนผู้ร้องออกหมายเรียกถึงผู้ถูกร้องอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้ถูกร้องอ้างเหตุที่ทำให้ต้องยื่นบัญชีล่าช้าว่าตนเองได้เข้ารับกิจการตัวแทนจำหน่าย

หนังสือพิมพ์แทนป่า ซึ่งป่วยเป็นอัมพฤกษ์ และอยู่ระหว่างเริ่มงานใหม่ ไม่ได้พักผ่อนและยังมีภาระที่ต้องย้ายร้านไปอยู่อีกที่หนึ่ง ไม่มีเจตนาที่จะปกปิดบัญชี ฯ แต่อย่างไร พร้อมกับคำชี้แจงดังกล่าว ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ พร้อมเอกสารประกอบกรณีพ้นจากตำแหน่งสมาชิกเทศบาลเมืองราชบุรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ แต่เอกสารไม่ครบถ้วน

ผู้ร้องมีคำสั่ง ลับ ค่วน ที่ ปช ๐๐๐๕.๐๕/๓๒๐๕ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๗ เชิญ นายมนัส รุ่งเสรีชัย มาให้ถ้อยคำ โดยนายมนัส ฯ เป็นผู้ลงชื่อรับเอกสารในใบตอบรับไปรษณีย์ ลงทะเบียนที่มีไปถึงผู้ถูกร้องตามภูมิลำเนาบ้านเลขที่ ๑๕๘ ถนนอัมรินทร์ ตำบลหน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี ซึ่งนายมนัส ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ชี้แจงข้อเท็จจริง ว่าตนอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๖๗/๕ ถ.คชาธร อ.เมือง จ.ราชบุรี และเป็นบิดาของผู้ถูกร้อง โดยตนเองมีบ้านเช่า เลขที่ ๑๕๘ ถนนอัมรินทร์ อ.เมือง จ.ราชบุรี ซึ่งเปิดเป็นร้านขายหนังสือพิมพ์ โดยตนเองจะเป็นผู้ดูแลในเวลาเช้าจนถึงเย็นประมาณ ๑๘.๐๐ นาฬิกาทุกวัน กลางคืนจะไม่มีผู้พักอาศัย และนายมนัส ฯ เองกลับไปพักบ้านเลขที่ ๖๗/๕ และชี้แจงว่าเป็นผู้รับหนังสือของผู้ร้องที่ส่งถึงผู้ถูกร้องที่บ้านเลขที่ ๑๕๘ ถนนอัมรินทร์ ตำบลหน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี แต่จำไม่ได้ว่ามีกี่ฉบับ ซึ่งโดยปกติทั่วไปแล้วเมื่อตนได้รับจดหมายที่ส่งถึงผู้ถูกร้องก็จะติดต่อให้ผู้ถูกร้องมารับเองที่บ้านเลขที่ดังกล่าว นายมนัส ฯ ไม่เคยเปิดจดหมายของผู้ถูกร้อง โดยปกติผู้ถูกร้องพักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๒๔๑/๕๘ ถนนราษฎร์ยินดี อ.เมือง จ.ราชบุรี อยู่ห่างจากบ้านเลขที่ ๑๕๘ ถนนอัมรินทร์ ประมาณ ๑ กิโลเมตร และจะแวะมาบ้านเลขที่ดังกล่าวประมาณเดือนละ ๗-๘ ครั้ง เป็นประจำเพื่อมาเยี่ยมเยียนนายมนัส ฯ และมาดูเอกสารหรือจดหมายของตนเอง นายมนัส ฯ ไม่ทราบเรื่องการยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง แต่มาทราบว่าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ เมื่อพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี เมื่อตนได้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ช. และได้สอบถามผู้ถูกร้องว่าเหตุใดจึงไม่ยื่นบัญชี ฯ ดังกล่าว แต่ผู้ถูกร้องแจ้งว่าได้ยื่นบัญชี ฯ แล้ว

ผู้ร้องได้พิจารณาในการประชุมครั้งที่ ๓๓/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐ มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรี จึงเสนอเรื่องให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจาก

ตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีตามความเป็นจริง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่ากรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ จึงรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญให้โอกาสผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยได้ส่งหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แจ้งให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ จากหลักฐานใบตอบรับไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ปรากฏว่าผู้ถูกร้องเป็นผู้ลงชื่อรับเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ และผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเป็นหนังสือลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นเวลาภายในที่กฎหมายกำหนด สรุปความได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับทราบถึงเรื่องการยื่นบัญชี ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเจ้าหน้าที่พนักงานเทศบาลเดือนและมีหนังสือแจ้ง ให้ทราบเสมอ แต่กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปีนั้น ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าต้องมีหน้าที่ยื่นบัญชี ฯ เพราะหลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้วตนเองไม่ค่อยได้เข้าไปที่สำนักงานเทศบาล และเมื่อผู้ร้องได้มี หนังสือถึงผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องได้เขียนคำชี้แจงต่อผู้ร้องถึงสาเหตุในการไม่ยื่นบัญชี ฯ แล้ว โดยพร้อมกัน นั้นได้ยื่นเอกสารที่ผู้ร้องขอตรวจสอบไปด้วย เมื่อเวลาผ่านไป ๒ ปี ประมาณต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ถูกร้องชี้แจงว่าได้ไปเยี่ยมบิดามารดาที่บ้านเลขที่ ๖๗/๕ ถ. กทธาร ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ราชบุรี จึงได้รับจดหมายจากผู้ถูกร้องที่นายมนัส ฯ ซึ่งเป็นบิดารับไว้แทน จึงได้ทราบว่าตนเองได้ส่ง เอกสารบางอย่างไม่ครบ แต่ก็ไม่ได้ศึกษารายละเอียดในหนังสือดังกล่าวว่าตนเองยังขาดส่งเอกสาร ใดบ้าง และต่อมาได้ทำหนังสือดังกล่าวหาย เนื่องด้วยความไม่รอบคอบของตนเอง ประกอบกับความรู้

เท่าไม่ถึงการณ์ของตนเองทำให้คิดว่าผู้ร้อง จะมีหนังสือเตือนมาอีกครั้งหนึ่ง ตนเองไม่มีเจตนาหรือจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่อย่างไร

พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง มีปัญหาต้องวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจวินิจฉัยคดีนี้หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธาน ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนห้าคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคน เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ”

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

วรรคสามบัญญัติว่า “ให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ”

วรรคสี่บัญญัติว่า “บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้ออนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น”

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไปได้ เมื่อคดีนี้เป็นคดีที่ค้างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้ต่อไปได้

ปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ประกอบประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ .... “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” หมายความว่า .... (๕) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้หรืองบประมาณไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ....”

มาตรา ๓๒ บัญญัติว่า “ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าวตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกาศกำหนด ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง

ทรัพย์สินและหนี้สินที่ต้องแสดงรายการให้รวมทั้งทรัพย์สินและหนี้สินในต่างประเทศและทรัพย์สินที่มีได้อยู่ในความครอบครองของผู้ยื่น คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะด้วย

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งผู้ใดดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากกว่าหนึ่งตำแหน่ง ให้ผู้นั้นแยกการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินทุกตำแหน่ง ตามระยะเวลาการยื่นบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับตำแหน่งนั้น ๆ”

มาตรา ๓๓ บัญญัติว่า “การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๓๒ ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของเอกสารประกอบบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นด้วย และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตายภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรณกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และห้ามมิให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ในกรณนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และเมื่อ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าเป็นการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่ แต่ไม่กระทบกระเทือนกิจการที่ผู้นั้นได้กระทำไปในตำแหน่งดังกล่าว”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ กำหนดให้ผู้บริหารและสมาชิกสภาของเทศบาลเมืองที่มีรายได้ไม่ต่ำกว่าสองร้อยล้านบาท เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้รายได้ของเทศบาลเมืองที่กำหนดดังกล่าว หมายถึงรายได้ รวมเงินอุดหนุน เงินสะสม และเงินกู้ ของเทศบาลเมืองในปีงบประมาณที่ผ่านมา

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ เรื่อง การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “กรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ภายในเวลาที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ดำเนินการตามมาตรา ๓๔ เช่นเดียวกับกรณีการจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ”

พิเคราะห์แล้ว เทศบาลเมืองราชบุรีมีรายได้ในปีงบประมาณ ๒๕๔๒ รวมทั้งสิ้น ๓๑๗,๒๕๖,๘๕๓.๒๐ บาท เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง กำหนดเกณฑ์รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรี โดยได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๑ จึงเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และ

มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อผู้ร้องทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีแล้วแต่กรณี ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ (๘) มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ ผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีแล้ว และปรากฏว่าเทศบาลเมืองราชบุรีได้แจ้งให้ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นเมืองราชบุรีทราบตามหนังสือที่ รบ ๐๐๑๘/๒๐๓๖๓ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๔๕ เรื่องการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่น และหนังสือ ที่ มท ๐๘๖๕.๒/๒๖๖๐๐ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๕ ถึงนายกเทศมนตรีเมืองราชบุรีเพื่อแจ้งผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองราชบุรี รายที่ยังดำเนินการเกี่ยวกับการยื่นบัญชี ฯ ไม่ถูกต้องครบถ้วนให้ดำเนินการให้ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ซึ่งผู้ถูกร้องก็ได้ยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งถูกต้องครบถ้วนแล้วเช่นกัน อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องทราบและเข้าใจถึงหน้าที่ของผู้ถูกร้องในอันจะต้องยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินทั้งสามกรณีตามที่กฎหมายบังคับไว้ดังกล่าวเป็นอย่างดี แต่เมื่อพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองราชบุรีมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ฯ และมีได้แจ้งเหตุขัดข้องให้ผู้ร้องทราบ แม้ต่อมาผู้ร้องจะได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงถึง ๓ ฉบับ ผู้ถูกร้องก็ได้ชี้แจงเหตุที่มีได้ยื่นบัญชี ฯ แต่อย่างไรก็ตามผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญถึงสาเหตุการไม่ยื่นบัญชี ฯ ว่าผู้ถูกร้องไม่ทราบว่าต้องยื่นบัญชี ฯ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีนั้น นอกจากขัดต่อเหตุผลแล้วยังเป็นการอ้างว่าตนเองไม่รู้กฎหมายเพื่อที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบ แม้ประชาชนโดยทั่วไปก็ไม่อาจอ้างความไม่รู้กฎหมายเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบหรือยกเว้นโทษได้ ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงและยื่นบัญชี ฯ ต่อผู้ร้องในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ ผู้ถูกร้องก็ดำเนินการด้วยความประมาทเลินเล่อ และไม่เอาใจใส่ตามคำสั่งของผู้ร้อง ผู้ถูกร้องยังกล่าวอ้างอีกว่าไม่ได้ศึกษารายละเอียดในหนังสือเตือนจากผู้ร้องว่าตนเองยังขาดส่งเอกสารใดบ้าง กับหนังสือดังกล่าวสูญหาย เพราะความไม่รอบคอบของตนเอง ประกอบกับความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของตนเองทำให้คิดว่าผู้ร้องจะมีหนังสือเตือนมาอีกครั้งหนึ่ง ตนไม่มีเจตนาหรือจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ แต่อย่างไร ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวล้วนเป็นความบกพร่องของผู้ถูกร้องและไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องไม่จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ ทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการรวมทั้งกรอบเวลาที่ มาตรา ๓๒ และมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการยื่นบัญชีฯ เป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานสำคัญที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนต้องรับรู้ และตระหนักว่าเป็นหน้าที่ที่จะพึงต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด พฤติการณ์ของผู้ถูกร้องถือได้ว่า เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ข้อแก้ตัวของผู้ถูกร้องตามคำชี้แจงจึงฟังไม่ขึ้น

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า นายสันติ รุ่งเสรีชัย ผู้ถูกร้อง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๕ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๑ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคดี

นายอนุรักษ์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ